

רצב

הלכות פסח תנוחתנה

ח"ל שאינה אלא להיכר ולזכרון שלא תשתכח תורת חלה^{קכב} כמו שנתבאר ביו"ד סימן שצ"ב^{קכג} לפיכך אם קרא לה שם ביו"ט של פסח רשאי לאפותה^{קכד} אם יש בהן קמח או גדול שטבל שיאכל ממנה ביו"ט.

ומוב לזהר שיאכל מיד אחר טבילתו ולא יטיל מים בין טבילה לאכילה^{קכה} שמא יטיל מים חלוקים או עכורים שיש בהן חשש קרי^{קכו} ויהא אסור לאכול חלה זו עד שיהזור ויטבול. וכל בהן שהוא יותר מבן ט' שנים אע"פ שהוא אומר שלא ראה קרי אין מאכילין לו החלה אלא אם בן טבל דכיון שבן ט' ביאתו ביאה הרי הוא בחזקה שראה קרי^{קכז}:

כא ואם אין שם אלא בהן גדול שלא טבל לקרוי יכול לאפותה ע"י שיבטלנה כרוב^{קכח} קודם האפיה^{קכט} דכיון שנתבטל כרוב מותרת אפילו לכהן ממא כמ"ש ביורה דעה סי' שצ"ג^{קל} (וכל זה כשכבר קרא לה שם חלה אבל לכתחלה אין לקרות לה שם חלה בעודה עיסה אפילו יש שם בהן טהור שכבר נהגו במדינות אלו שלא להאכיל חלה לכהן^{קלא} מטעם שנתבאר ביורה דעה סי' שצ"ב^{קלב} ע"ש):

תנח זמן וסדר לישת מצת המצוה ובו י"ז סעיפים:

א נהגו כל ישראל^א שלא ללוש המצות של מצוה עד אחר חצות היום בערב פסח שהוא זמן הקרבת הפסח^ב שמצות מצה הוקשה למצות הפסח^ג שנאמר^ד על מצות ומורורים יאכלוהו ולפי שאין הכל בקיאים בחצות היום ממש לפיכך נכון להמתין חצי שעה אחר חצות היום כי כן היו ממתנים בשחיטת הפסח שלא לשחטו עד לאחר שש ומחצה^ה:

ב וכל זה אינו אלא מנהג^ו לכתחלה אבל מעיקר הדין אפילו מצות מצוה שנאפו כמה חדרים לפני הפסח יכול לצאת בהן ידי חובתו לכתחלה לפי שלא הוקשה מצת מצוה

סימן תנח

א רוקח רס"י רפא. ב"י סוף הסימן. ריכזי משה ס"ק א. שו"ע.

ב ראה מ"מ וציונים.

ג ב"י ר"ש הסימן שו"ע.

ד מחזור וישרי ה"ל פסח ס"ט (ע' 260). מור בשם תשובות (מעשה הנאנים סי' כד). שו"ע. וראה ס' המנהגים — חב"ד ע' 37, ואוצר מנהגי חב"ד (ניסן) ע' צירקא.

ה נגזר דף [קכ], ב (לענין אכילה). מחזור וישרי שם ומור (אף לענין עשיה).

ו במדבר י"א. רש"י פסחים שם ר"ה הא אפקיה. וראה גם לקמן סי' תעב ס"ב.

ז וז"א סי' רדג ס"ק א. וראה גם לעיל סי' פג ס"ב. סי' רצא ק"א סוף ס"ק א.

ח רש"י צג, ב ר"ה חמשה עשר (לענין קרבן פסח). בי"ח ריש הסימן (לענין אפיה). ט"ז ס"ק א. אלהי וזטא

ס"ק א. חז"י ס"ק א. וראה לעיל סי' תלא ס"א.

ט כרילעל ריש ס"א.

י תוספתא פ"ב ה"א. מרכיז רבנו תקננו, ומור בשם כמה פוסקים. רבנו ירושלמי נתיב ה ח"ג (בב, ב) בשם הרוס'

(רבנו פרץ ל"ה א ר"ה חלת). עולת שבת ס"ק א. פ"ח ס"א. ח"י ס"ק ד.

קכב בכורות שם. רמב"ם ה"ל בכורים פ"ה ה"ו.

קכג סימן זה בשנוע"ר לא נתעק לדינו, וראה שו"ע שם ס"ג. (שנפרישין כרי שלא תשתכח כ"ו) וס"ה

(שגזרת במצואה).

קכד הרי"א שם. (כרילעלן פכ"א, שלכתחלה לא יקרא לה שם חלה).

קכה וז"א ס"ק ח.

קכו מקואות פ"ח מ"ב. רמב"ם ה"ל אבות המצואה פ"ה ה"ו.

קכז ב"י ר"ה ובהן קמח, משמעותו רבנו ירושלמי שם.

קכח תוס' מג, א ר"ה עק. רא"ש פ"ג סי' ג. מור, לנירסת ולפירוש רב"ח שם סי' ר"ה אבל, חז"י

ס"ק ד.

קכט ד"ן שם (ד, ב) ר"ה וכתב. ב"י ר"ה אבל ה"ן.

קל ס"ה ה"ל בשנוע"ר לא הניע לדינו, וראה שו"ע שם וראה חקר הלכות חיד פ"א, א.

קלא מור וי"ד סי' שטב בשם יש אומרים. מדר"ל ה"ל חלה (ע' פג). שו"ת מדר"י וי"ל סי' קג. וז"א

ס"ב (שנתנו שלא להאכיל לכהן). ח"י ס"ק מג (שלכן יותר נכון לא לקרות שם עד אחר אפיה).

קלב סימן זה בשנוע"ר לא הניע לדינו, וראה הפעמים האחרים במור שם. מדר"י וי"ל שם. ריכזי משה

בא ס"ק ד. מ"א ס"ק מ.

הלכות פסח תנח

רצג

למצות פסח אלא לזמן אכילתה בלבד⁸¹ שצריך לאכלה קודם הצות הלילה⁸² כמו הפסח שאינו נאכל אלא עד הצות⁸³ שנאמר על מצות ומורורים יאכלוהו הוקשה אכילת מצה לאכילת הפסח⁸⁴ אבל לענין זמן עשייתן לא הוקשו כלל⁸⁵ ויכול לאפותן מתחלת השנה והוא שיאפה אותן לשם הפסח⁸⁶ כמו שנתבאר בסימן תנ"ג⁸⁷ אבל אם לא אפאן לשם הפסח מן הסתם לא נזהר יפה מחמין בשעת עשייתן⁸⁸ לפיכך הן אסורין לכל ימי הפסח: **ג** ובשעת הרהק מעמידין על עיקר הדין כגון אותן שאופין מצות ושולחין למרחקים מותרין לאפות אפילו כמה חדשים קודם הפסח⁸⁹ וכן המפרשים מיכשה לים כמה חדשים קודם הפסח אופין מצות קודם יציאתם מביתם אבל שלא בשעת הרהק אין לשנות המנהג⁹⁰: **ד** ואם הל ערב פסח בשבת נוהגין ללוש בערב שבת⁹¹ אחר הצות היום⁹² ויש נוהגין ללוש במוצאי שבת דהיינו בליל יום טוב ונתנין מעם למנהגם⁹³ לפי שהביכה מצוה בשעתה⁹⁴ ואין ראוי לנהוג כן⁹⁵ לפי שצריך למהר האכילה בליל פסח מיר כנסות הלילה כדי שלא ישנו התנוקות⁹⁶ כמו שיתבאר בס' תע"ב⁹⁷ ואם יתעסק בתחילת הלילה בלישת המצות ואפיתן בוראי ישנו התנוקות ועוד⁹⁸ שהאופה מצות ביום טוב צריך להזהר בכמה הלכות האך להפריש חלה מהן (שנתבאר בסימן תנ"ז) והאך לנקות כלי הלישה מחמין הנדבק בהן⁹⁹ (שיתבאר בסימן תנ"ט) ואין הכל בקיאין בחלכות אלו ויבאו לשרוף החלה ביום טוב ולגרוד ולהדיח הכלי ע"י ישראל (עיי' סימן תנ"ט¹⁰⁰) ואף בחול המועד ראוי לנהוג שלא לאפות מצות אלא יאפה הכל קודם הפסח¹⁰¹ אם אפשר לו ממעם שנתבאר בסימן תנ"ג¹⁰²:

ה נוהגין במדינות אלו שהג' מצות של מצוה הן נעשין מעשרון אחר קמח¹⁰³ כעין לחמי תודה שהיו ג' הלות נעשות מעשרון אחר שהיה היו בה שלשים הלות של מצה נעשות מעשרה עשרונים נמצאו שלש הלות לעשרון¹⁰⁴ לפיכך אנו עושין גם כן ג' מצות לעשרון וזכר ללחמי תודה¹⁰⁵ שהוציא מבית האסורין חייב להביא תודה¹⁰⁶ ואנו בפסח יצאנו מבית האסורין משעבוד מצורים לפיכך אנו עושין זכר ללחמי תודה¹⁰⁷: **ו** ומי שיש לו בני בית רבים ואין מספיק לו עשרון אחר¹⁰⁸ יכול להוסיף על עשרון בנ'

יא כולקמן סי' תעב ס"ב.
 יב כולקמן סי' תעו ס"ז וע"ג.
 יג משנה וזכור נג, ב רבי אלעזר בן עזריה בכרייתא פסחים שם. רמב"ם הל' קרבן פסח פ"ח ה"ז.
 יד גמרא ק"ב.
 טו תוס' רבנו פרץ שם. מורדכי שם. לבוש ס"א.
 טז תוספתא שם. וראה מ"מ וציונים.
 יז סעף ד' (לענין מצות מצוה).
 יח ירושלמי פ"ב מ"ג ה"ד. מוכח פ"א ה"ב. הובא בתוס' מוכח מ, א ד"ה מוכח. ב"ה ס"ב ד"ה ונ"ש דברושלמי. וראה לעיל סי' תמו ס"ז.
 יט ח"י ס"ק ד'
 כ ב"י מ"ג הסימן.
 כא תוספתא פ"ג ה"ט. טור בשם רב האי בשם מנהג אבותינו. וכשם אבני הרא"ש. תוס' רבנו פרץ ג', א ד"ה ונשייר. שו"ע.
 כב שו"ע. וראה לבוש.
 כג מור בשם ראב"ה (סי' תנב).
 כד בריתא מ"ג רע"ב.
 כה תוס' רבנו פרץ שם. מררי"ל ה' אפית המצות (ע')

(ע"ה). ט"ז ס"ק א.
 כו מררי"ל וט"ז שם.
 כז סעף א.
 כח מררי"ל וט"ז שם.
 כט ראה ח"י ס"ק ג, בשם שו"ת מררי"ל סי' כו.
 ל סעף כג.
 לא מור סוף הסימן. מ"א.
 לב סעף פ.
 לג דא"ש פ"ג סי' ל (באשכנז ובצפת). מור ורמ"א סוסי' תענתן.
 לד משנה מנחות ע"ג רע"א.
 לה מרדכי סדר של פסח (לה, סע"א). רא"ש מור ורמ"א שם.
 לו רא"ש יוקרא ג, יב. וראה ברכות נד, ב. לעיל סדר ברכת הנהנין פ"ג ה"ב. לק"ש ח"י"ב ע' 27. שלהן המולך ח"ב ע' נב.
 לז הנהגות מייטונות פ"ח אות ג. לבוש סוסי' תעד.
 לח שבעל מצה יש 29 מיתים. וכשעשה ב' עיסות יכול להיות בכל מצה עד 58 כיוצים. וראה לעיל סי' תנ"ד ס"ה.

הלכות פסח תנח

רצד

מצות הללו דהיינו שילוש ב' עיסות שאין בכל אחת מהן יותר מעשרון⁷² ויעשה שתי עיסות ומשתיהן יעשה ג' מצות ואם בכל אחת מהן בפני עצמה אין לה עשרון מרונה יצרף שתיהן יחד⁷³ על דרך שנתבאר בסיומן תנ"ח⁷⁴ ויפריש מהן חלה ואחר כך יעשה מהן ג' מצות⁷⁵. ואם אינו יכול להפריש מהן בעורן עיסה מפני מהירות המתעסקין בהן⁷⁶ יעשה מהן ג' מצות ועונה אחת⁷⁷ ויאפה את כולן ולאחר האפייה יצרפם יחד בכלי אחד ויפריש מן העונה על כולן.

אבל מי שאין לו בני בית מרובים טוב שיקח עשרון מרווח⁷⁸ ויעשה ממנו ג' מצות ועונה אחת ויחזור וילוש עוד עשרון מצומצם ויעשה ממנו ג' מצות לצורך ליל שני ולאחר שיאפה את כולם יצרפם בכלי⁷⁹ ויפריש מן העונה על כולם:

ז ונהגין לעשות בהן סימן איוו מהן הראשונה ואיוו מהן שניה ואיוו מהן שלישית⁸⁰ שבהראשונה עושים בה מצוה הראשונה דהיינו ברכת המוציא שברכה זו היא המצוה הראשונה שעושים במצות הללו ובשניה עושים המצוה השנייה דהיינו ברכת על אכילת מצה⁸¹ ובשלישית עושים מצוה השלישית דהיינו הכריכה עם המרור⁸² לפיכך כשמניחין אותן על הקערה יניח אותן גם כן על סדר הזה השלישית למטה והשניה על גבה והראשונה על גבי השניה כדי שלא יצטרך להעביר על המצות⁸³ ומכל מקום סדר זה אינו מעכב שאף אם שינה כל סדרן שהניח הראשונה למטה והשניה למעלה והשלישית בראשונה אין בכך כלום בדיעבד⁸⁴:

ח והסימנים שעושה בהן לא יעשה אותן כמין אותיות על ידי הפוס או בידיו⁸⁵ (מטעם שיתבאר בס' ת"ס⁸⁶ ועוד) שהרי צריך לשברם ביום טוב ויש אוסרין לשכור עונה שיש בה כמין אותיות אע"פ שאין מתכוין למחוקם אלא לאכלם ביו"ט כמו שנתבאר בס' ש"מ⁸⁷ אלא עושים סימנים הללו ע"י נקבים או חריצין⁸⁸ רק שיהיה למהר מאד בעשייתן כמו שיתבאר בס' ת"ס⁸⁹ ע"ש:

ט ויהיה לאפות הראשונה קודם השניה והשניה קודם השלישית דהיינו שיכניסם לתנור זה אחר זה שאם יאפה אותן בבת אחת לא הועיל כלום בסימנים שנתן בהם דכיון שגמר עשייתם הוא בבת אחת אין לאחת קדימה ומעלה על חבירתה⁹⁰:

י המצוה השנייה צריכה להיות יותר גדולה מהראשונה והשלישית לפי שנמנה צריך כשני ויתים לכל אחד מבני ביתו כותה אחד לברכת על אכילת מצה וכותה אחד לאפקומן⁹¹:

72 מור סי' תענ (שיפגע בבלמה תחלה). לבוש סי' תענ ס"ז וס' תעק סוף ס"ג. וכו"ה לקמן שם ס"ד. ובספורי: יסדר על שולחנו קערה בג' מצות מונחים זה על זה, הישראל ועליו הלוי ועליו הנדבן. ראה לקמן מטעמים ומנהגים לדגש"ב ב' אופנים בה עפ"י הקבלה. יגדיל תורה (גו) מו ע' רעוה.
73 רא"ש מור ורמ"א שם.
74 ש"ת רמ"א סי' קיט. לבוש שם ח"י שם ס"ק כו.
75 סעף ג.
76 סעף ד.
77 לבוש שם.
78 מ"א סעף ח.
79 אבדירדם (סדר הגדה ופירושה ד"ה וכושבא) בשם הראב"ד. כל בו סי' פח (ז' ע"א). דמ"א ולבוש שם.
80 ש"ת מהר"י ווייל סי' קצג. ח"י שם ס"ק כו.

לט מטעם שנתבאר לעיל סי' תנו ס"א.
81 ש"ת מהר"י ווייל סי' קצג. דמ"א סי' תעק ס"ק ה.
82 סעף ב.
83 מ"א שם.
84 כדלעיל סי' תנו ס"ז.
85 ראה לעיל שם (חריכה מנצה אחת). משא"כ כאן שרצה שישארו ג' המצות שלמות.
86 כדלעיל סי' תנו סוף ס"ג. שאין בה חשש חינוך. וראה מ"א תענינים.
87 כדלעיל סי' תנו ס"ב. שגם כשיש לו שיעור טוב שיעגו זו בזו בתוך הכלי בשעת הפרשה.
88 דמ"א פ"א סי' ל'. מרדכי סדר של פסח (לה' ע"א). מור ורמ"א שם סוף תעק.
89 כדלעיל סי' תעק ספ"ד (ב' רעוה). ורעה זו עיקר.
90 רא"ש שם. שם ולבוש סוף תעק.

הלכות פסח תנח

רצה

יא ואם נאברה אחת ממצות הללו נכון לאפות ג' מצות אפילו כיום טוב כדי שיהיה לו ג' מצות הנעשות מעשרון אחד קמח¹⁰¹ כעין לחמי תורה לפי מנהג מדינות אלו ואפילו אם יש לו שלש מצות אחרות שנעשו מן עשרון אחד אין לו ליקח אותן לפי שיש לחוש בהן שזמא נעשו על ידי קמנים¹⁰² רכיון שבשעת עשייתן לא היה העתו עליהן שיהיו מצות מצוה מן הסתם לא נודר בהם מקמנים ומשאר הפסולין להתעסק במצות מצוה ונמצא שיש בהן ספק פיסול לפיכך אי אפשר ליקח אותן לברכת על אכילת מצה שאכילתה הוא מן התורה¹⁰³ וספק של תורה להתמיר¹⁰⁴ (אבל מותר לאכול מהן אפיקומן או לעשות מהן כריכה¹⁰⁵) שאכילה זו אינה אלא מדברי סופרים¹⁰⁶ וספק דברי סופרים להקל ועל דרך שיחבאר בסיומן תע"ז¹⁰⁷:

יב אבל אם נשברה אחת ממצות הללו אין צריך למרוח ולאפות עוד¹⁰⁸ אפילו עדיין לא נכנס ליל יום טוב¹⁰⁹ אלא יקח השבורה וישים אותה באמצע בין העליונה לתחתונה שהאמצעית אינה צריכה להיות שלמה שהרי בוצעין ממנה התיבה אחת לאפיקומן קודם אמירת ההגדה ואף שלכתחלה הירור מצוה הוא שכל הג' מצות יהיו שלמות בשעה שמביאין אותן על השולחן¹¹⁰ מכל מקום אין מטריחין אותו בשביל כך לאפות עוד¹¹¹ ואפילו נשברה מצה השלישית וכשישים אותה באמצע והשניה ישים למטה נמצא שיעשה מצה הג' משניה והרי זה כמורידה מקדושתה¹¹²:

יג ויש נהגין לאפות עוד ג' מצות מעשרון אחד וקורין אותן מצות ספיקות כלומר שנעשו בשביל ספק שזמא תחמיין או תאבד אחד מג' הראשונות אזי יקח ג' מצות הללו¹¹³.

אבל אם נשברה אחת מהן אפילו נשברה השלישית ואם יתן אותה באמצע והאמצעית למטה הרי זה כמורידה מקדושתה אף על פי כן מושב להורידה מקדושתה מלדחות מצות הללו לגמרי ולקח את הספיקות¹¹⁴ שהרי אי אפשר לו לדחות את השבורה בלבד ולקח במקומה מצה אחרת מהספיקות כיון שלא נעשו מעשרון אחד:

יד ויש נהגין שאין אופין ג' ספיקות מעשרון אחד אלא מעשרון אחד אופין ד' מצות הדיניו ג' מצות מצוה וספיקא אחת (ואף על פי שעושין כעין לחמי תורה ובלחמי תורה לא היה אלא ג' מצות לעשרון מכל מקום כיון שמצוה הרביעית אינה נעשית לשם מצות מצוה אלא בשביל ספק אינה עולה לחשבון)¹¹⁵ וכן אופין מעשרון השני לצורך ליל כ' ולפיכך אם נשברה השלישית של מצת מצוה אין עושין אותה אמצעית והאמצעית למטה שלא יורידנה מקדושתה אלא דוחין לגמרי את השלישית השבורה ומשימין במקומה את הספיקא¹¹⁶ שהרי היא נעשית מעשרון אחד עם המצות של מצוה:

נט לבוש שם. מהרי"ד סדר הגדה (ע' עפ). אגור סי' תשצ. מנהג משה סי' תקצב. ח"א סי' זה.
ס ראה לקמן סי' תם ס"א. מ"מ תצוים.
סא כדלקמן סי' תעה ספ"ו.
סב ביצה ג, ב.
סג שגם הוא מורבגן. כדלקמן סי' תעה ס"ו.
סד מהרי"ל שם. מנהג משה שם. מ"א שם.
סה מעוף י.
סו מהרי"ל שם, בשם מהרי"ש. אגור ומנהג משה שם.
סז ח"א שם.
סח ראה מ"מ תצוים.
סח ש"ת רש"י סי' פח. ח"י שם ס"ק כח.
סט ראה ח"י שם.
ע מהרי"ל ואגור ולבוש שם. מ"ז שם ס"ק יב.
עא מנהג משה סי' תקצב.
עב במנהג משה שם כתב שיקח אותן גם כשנשברה, אבל דוחות הח"י שם, שעדיף להורידה מקדושתה מלדחותה לגמרי (וכדלקמן סי' פח, כשנשברה ראשונה אין מהליפם אותה בספיקא). וראה מ"מ תצוים.
עג ח"י שם ס"ק כג. וראה חקיי הלכות ח"א כג, א.
עד ח"י שם ס"ק כח (משא"כ כשנשברה ראשונה אין דוחין אותה, אלא לוקחין אותה לשניה).

מז וכל בדרים אלו אינן אלא מנהג וזרחות לכתחלה אבל מעיקר הדין אין צריך לזוהר כלל¹⁰ בכל בדרים אלו שנתבאר בסימן זה¹¹:

מז הנהגין לאפות מצה של מצוה בליל יום טוב כשחל במוצאי שבת¹² וזוהרו שלא יאפו או הספיקות שבאו לא יצטרך להם ונמצא עושה מלאכה שלא לצורך יום טוב¹³ וכן זוהרו שלא יאפה בליל יום טוב ראשון המצות הצריכות לליל יום טוב שני¹⁴:

יז מי שלש עיסה בערב פסח סמוך לחשיכה ולא הספיק לאפותה עד שחשיכה ליל יום טוב אם אין דעתו לאכול ממנה ביום טוב ראשון אלא ביום טוב שני או בחולו של מועד שיש לו מצות לצורך יום טוב ראשון אסור לו לאפותה ביום טוב אע"פ שאם לא יאפה אותה תחמיץ ויעבור עליה בכל יראה ובל ימצא¹⁵ מכל מקום לא יעשה איסור בידים וכשיאפה אותה יעשה איסור בידים¹⁶ לפיכך אין לו תקנה להנצל מאיסור אלא שיגמור בדעתו לאכול ביום טוב ראשון¹⁷ כזית מכל מצה ומצה שיאפה מעיסה זו או שיאכול לקטנים¹⁸ ואז מותר לו לאפותה ואע"פ שזו היא הערמה שהרי אינו צריך כלל למצות הללו ביום טוב ראשון ואין בדעתו לאכול מהן אלא כדי להתיר לו אפיוהן אף על פי כן התירו לו חכמים לעשות כן כמו שיתבאר בס' תק"ג¹⁹ ותק"ז²⁰ והוא שיקיים הערמתו ויאכל כזית מכל מצה ומצה ביום טוב ראשון כמו שיתבאר שם²¹:

תנ"ט מקום וסדר לישת המצות וכו' ל"ב סעיפים:

א אין לשין העיסה של פסח במקום שהשמש זורה שם²² שחום השמש מחמם²³ העיסה ובקל ונוכל לבוא לידי חימוץ אבל במקום הצל מותר ללוש אפילו תחת אויר הרקיע אם אינו יום המעונן²⁴ אבל ביום המעונן אסור ללוש תחת כל אויר הרקיע אפילו במקום צל²⁵ לפי שהחמם בוקעת בכל מקום ואינה יוצאה דרך הלון כנגד הלונה שהעבים עומדים בפניה והיא מתפשטת עליהם ובוקעת בכל פיסוק שבהם²⁶:

ב ואפילו בבית אסור ללוש ביום המעונן כנגד הלון פתוח אע"פ שהשמש לא יוכל לזרוח לתוכו לעולם כגון שהוא פתוח לרוח צפון²⁷:

ג ונהגו לזוהר שלא ללוש כנגד הלון פתוח אפילו ביום שאינו מעונן וגם השמש לא יוכל לזרוח לתוכו מכל מקום יש לחוש שמה פתאים יתכסו השמים בעבים ויהיה יום המעונן והוא לא ירגיש בדבר²⁸ שיסיר מיד את העיסה מכנגד החלון מה שאין כן כשלוש תחת אויר הרקיע אם יבאו עננים ותתכסה ההמה מיד ירגיש בדבר ויכניס העיסה לבית מיד²⁹:

10 ס' תקג סוף ס"ה.

ע"ה ובסידורו לא הובא מנהג זה.
עו גם הנהגו רעילי ס' א"ב, וכדלעיל ס' ג.

עז כדלעיל סוף ה.

עח משה משה ס' תקצט. מ"א ס' זח.

עט מ"א שם.

פ כדלעיל ס' תגו י"ח, כשהפריש חלה כו"ט, שלא יאפה אותה כו"ט.

פא איסור דרבנן בדרים, כדלקמן ס' תקג ס"ב. וראה מ"מ וצנינים.

פב מ"א (אני אוכל פת חמה).

פג ראה לקמן ס' תקג סוף ס"ו.

פד סעוף ו' (אבל ראה שם ס' הדינו וקרא כקדירה אחת, וכאן התיר בכזית מכל מצוה. וראה מ"מ וצנינים).

פה סעוף יז.

סימן תנט

א מימרא דרבא דף מז, א. מור ושני"ע ס"א.

ב רש"י שם ד"ה לא בהנהג. לבוש ס"א.

ג רבנו ירוחם נתיב ה"ג (מג, א). כ"י רש המינן. ס"ז ס"ק א.

ד יוחא דף נח, סע"ב. ר"ף ורא"ש סוף פ"ב. מור ושני"ע שם.

ה רש"י שם ד"ה ויטא רעבא.

ו תרומת הדשן ס' קכב. וראה לעיל ס' תלג ס"ד. מ"מ וצנינים.

ז תרומת הדשן שם. רמ"א ס"א.

ח דרכי תשובה ס"ק א. מ"א ס"ק א.